

Sygnatura akt: I Ca 287/15

POSTANOWIENIE

W., dnia 25 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy we Włocławku, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Witka-Jeżewski (spraw.)
Sędziowie:	SO Maria Woźniak SO Barbara Baranowska
Protokolant:	st. sek. sąd. Małgorzata Dybowska-Pyrek

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016 r. we Włocławku

na rozprawie

sprawy z wniosku Ł. L., E. L. i J. L.

z udziałem R. T. i Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej(...)z siedzibą w G.

o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. L.

na skutek apelacji uczestniczki Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...)z siedzibą w G. od postanowienia Sądu Rejonowego w Lipnie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w Rypinie z dnia 2 czerwca 2015 r. wydanego w sprawie sygnatura akt VI Ns 442/14

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. orzec, że każdy z uczestników postępowania poniósł koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy w Lipnie, VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Rypinie, w sprawie z wniosku Ł. L., E. L. i J. L., z udziałem R. T. i Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej imienia (...) z siedzibą w G., postanowił zatwierdzić uchylecie się przez wnioskodawców od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. L., zmarłej 18 grudnia 2012 roku w R..

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

G. L. zamieszkała ostatnio w R., zmarła w dniu 18 grudnia 2012 roku. Jako spadkobierców ustawowych pozostawiła męża J. L. i zstępnych: Ł. L., E. L. i R. T., który mieszkał oddzielnie. Po śmierci G. L. jej bliscy przeszukali jej dokumenty i nie znaleźli żadnych, świadczących o pozostawieniu nieuregulowanych zobowiązań przez spadkodawczynię. Dopiero w dniu 26 listopada 2014 roku wnioskodawcy otrzymali wezwanie na rozprawę w przedmiocie stwierdzenia nabycia

spadku po G. L., z wniosku Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im.(...)z siedzibą w G.. Z uzasadnienia wniosku dowiedzieli się, że G. L. pozostawiła niespłacony kredyt.

Sąd Rejonowy wskazał na treść artykułu. (...) § 1 i 2 k.c. oraz art. 1015 k.c. Przyjął, że bezspornym jest, że Ł. L., E. L. i J. L. nie złożyli w ustawowym terminie oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po G. L.. Bezsporne było też, że mieszkali ze spadkodawczynią i prowadzili z nią wspólne gospodarstwo domowe.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że podstawą uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić wyłącznie błąd prawnie doniosły. Wnioskodawcy zaraz po śmierci G. L. przeglądali jej dokumenty i nie znaleźli żadnych świadczących o tym, iż zmarła pozostawiła nieuregulowane zobowiązania. Spowodowało to, w kontekście, że spadkodawczyni nie pozostawiła po sobie również żadnych aktywów, że pod wpływem błędu nie złożyli w terminie sześciu miesięcy od jej śmierci oświadczenia o odrzuceniu po niej spadku.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji również okoliczność, iż Ł. L. odebrał w dniu 22 sierpnia 2012 roku korespondencję kierowaną przez Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową im. (...)z siedzibą w G. do G. L., nie świadczy, że wiedział o jej treści, gdyż z zasady tajemnicy korespondencji wynika, iż wszelkie przesyłki doręcza się w zaklejonych kopertach, a otwieranie przesyłek kierowanych do innych osób stanowi przestępstwo.

Biorąc powyższe pod uwagę i na podstawie wskazanych wyżej przepisów Sąd Rejonowy zatwierdził uchylenie się o przez wnioskodawców od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczeń o odrzuceniu spadku po G. L.. O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożyła uczestniczka, Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa imienia (...)z siedzibą w G..

Zaskarżyła postanowienie Sądu Rejonowego w Lipnie, VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w R. z dnia 2 czerwca 2015 r., wydane w sprawie sygn. akt VI Ns 442/14 w całości, zarzucając:

- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie przez Sąd I instancji sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego ustaleń, w szczególności poprzez:
 1. błędne ustalenie, iż wnioskodawca Ł. L. w dniu 22 sierpnia 2012 r. odebrał korespondencję (...) adresowaną do spadkodawczyni, stanowiącą zawiadomienie o wypowiedzeniu pożyczki i nie miał wiedzy o posiadanym przez matkę zadłużeniu, gdy prawidłowa ocena przedstawionego dowodu prowadzi do wniosku, że z racji formy doręczenia pisma (doręczenie za potwierdzeniem odbioru), nadawcy (instytucja finansowa), a także pozostawania we wspólnym gospodarstwie z rodzicami, uzyskał wiedzę o kierowaniu oficjalnych pism przez instytucję finansową do matki;
 2. ustalenie w sposób sprzeczny ze zgromadzonymi dowodami – informacją o przetwarzaniu danych osobowych z 24 stycznia 2014 r. – że wnioskodawcy dowiedzieli się o długach dopiero z wezwania w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, podczas gdy w styczniu 2014 r. uczestniczka skierowała do J. L. pismo stanowiące informację o przetwarzaniu danych spadkobiercy oraz podstawie takiego przetwarzania;
 3. błędne ustalenie, iż wnioskodawca J. L. nie posiadał informacji o zaciągniętym zobowiązaniu, podczas gdy spadkodawczyni, zawierając umowę pożyczki w dniu 5 września 2011 r. złożyła oświadczenie o posiadaniu przez męża wiedzy o zaciągnięciu zobowiązaniu, zaś okoliczność prowadzenia przez małżonków wspólnego gospodarstwa prowadzi do wniosku, iż J. L. musiał posiadać wgląd w zobowiązania żony;
 4. błędne ustalenie, iż wnioskodawczyni E. L. nie mogła dowiedzieć się o długach, podczas gdy utrzymywała kontakty z najbliższą rodziną i zamieszkiwała wspólnie z rodzicami oraz bratem.

- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez oparcie większości poczynionych ustaleń na dowodzie z przesłuchania wnioskodawców, pomimo iż wnioskodawcy są zainteresowani wynikiem postępowania, a dowód z ich przesłuchania winien oceniany być ze zwiększoną ostrożnością;
- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 224 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez pominięcie i nieprzeprowadzenie zawnioskowanych przez uczestniczkę postępowania w piśmie z dnia 28 kwietnia 2015 r. dowodów z dokumentów - oświadczenia pożyczkobiorcy z dnia 5 września 2011 r., informacji o przetwarzaniu danych osobowych z 24 stycznia 2014 r.;
- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w sprawie zachodzi podstawa do zatwierdzenia uchylenia się przez Ł. L. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, pomimo iż wnioskodawca ten uchybił terminowi z art. 88 § 2 k.c., gdyż o długach spadkodawczyni dowiedział się już w 2012 r. wobec czego uprawnienie do uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku wygasło,
- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 1 i § 2 k.c. przez niewłaściwą wykładnię i błędne przyjęcie, że w sprawie zachodzi podstawa do zatwierdzenia uchylenia się przez wnioskodawców od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, tj. błąd w ustaleniu składu pasywów spadkowych, podczas gdy niezłożenie powołanego oświadczenia nie nastąpiło pod wpływem błędu o charakterze prawnie doniosłym (błąd istotny, co do treści czynności).

Na podstawie przytoczonych zarzutów uczestniczka wnosila o oddalenie wniosków o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej G. L. oraz o zasądzenie od wnioskodawców solidarnie na rzecz apelującej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję, wg norm przepisanych.

W odpowiedziach na apelację wszyscy wnioskodawcy wnieśli o jej oddalenie. Ł. L. ponownie potwierdził, że nie otwierał koperty z korespondencją kierowaną do jego matki i nie znał zawartości tej koperty. Przyznał, że wspólnie zamieszkiwał z matką, ze względu na regularne kontakty z nią wiedział, z czego się utrzymuje, ale nie powiedziała mu o żadnych zobowiązaniach wobec jakiegokolwiek instytucji finansowej. Po śmierci matki przeszukał z najbliższymi wszystkie jej rzeczy osobiste i dokumenty, nie natrafił jednak na żaden ślad jakiegokolwiek zobowiązania wobec uczestniczki postępowania czy innej instytucji finansowej. Po śmierci matki Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa nie poinformowała go o nieuregulowanym zobowiązaniu, gdyby to uczyniła na pewno by je, wspólnie z najbliższą rodziną, uregulował.

J. L. oświadczył, że rzeczywiście otrzymał informację o przetwarzaniu danych osobowych. Jednak treść tego pisma była dla niego niezrozumiała, nie było w nim napisane jasno, że jego żona posiada jakieś zobowiązanie. Pomimo tego, że żona złożyła oświadczenie, że posiadał on wiedzę o zobowiązaniu, nie poinformowała go o nim.

E. L. oświadczyła, że pomimo, że mieszkała razem z rodzicami i utrzymywała z nimi bliskie kontakty, nic nie wiedziała o zobowiązaniach matki. Wskazała również, że uczestniczka postępowania bezpośrednio po śmierci matki nie poinformowała jej o istnieniu zobowiązania. Gdyby tak było, uregulowałyby je.

Sąd Okręgowy ustalił dodatkowo, co następuje:

G. L., zawierając umowę pożyczki w dniu 5 września 2011 r. złożyła oświadczenie o posiadaniu przez męża wiedzy o zaciągnięciu zobowiązaniu.

(dowód: oświadczenie k. 28)

J. L. otrzymał informację o przetwarzaniu danych osobowych z 24 stycznia 2014 roku.

(dowód: informacja k. 24, niesporne)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy poczynił dodatkowe ustalenia faktyczne, które jednak nie wpływają na prawidłowość rozstrzygnięcia dokonanego przez Sąd pierwszej instancji. W tym kontekście zarzut naruszenia przez ten Sąd przepisów prawa procesowego, tj. art. 224 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. można uznać za zasadny, jednak nieskuteczny.

Pozostałe zarzuty naruszenia prawa procesowego przez Sąd Rejonowy są bezzasadne. Sąd ten dokonał oceny dowodów nie naruszając art. 233 k.p.c. Jest prawdą, że w głównej mierze oparł się na dowodzie z przesłuchania wnioskodawców, jednak brak jest jakichkolwiek przesłanek do odmowy im wiarygodności, w szczególności w zakresie w jakim twierdzą zgodnie, że przeszukali rzeczy osobiste i dokumenty zmarłej żony i matki i nie odnaleźli żadnego dokumentu czy innej wskazówki, która mogłaby potwierdzić istnienie długów wobec uczestniczki. Brak jest też jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania oceny dokonanej przez Sąd Rejonowy, że Ł. L. nie znał treści dokumentu, który odebrał w dniu 22 sierpnia 2012 roku. Korespondencja ta nie była kierowana do niego, a do jego matki, wiarygodne jest, że nie otworzył koperty, a przekazał ją w całości matce, która nie poinformowała go o treści dokumentu.

Informacja o przetwarzaniu danych spadkobiercy nie zawiera jakiegokolwiek treści, która wskazywałaby na istnienie długu. Nawet gdyby przyjąć, że J. L. na jej podstawie powinien zorientować się, że żona zaciągnęła niespłacone zobowiązanie wobec (...), korespondencję tę odebrał najwcześniej w dniu 25 stycznia 2014 roku (na marginesie wskazać można, że uczestniczka nie posiada dowodu doręczenia tego pisma J. L., tylko z tego powodu, że nie zakwestionował on faktu doręczenia Sąd mógł dokonać powyższego ustalenia), to zważyć należy, że wniosek o zatwierdzenie oświadczenia woli wpłynął do Sądu Rejonowego w dniu 1 grudnia 2014 roku, przed upływem terminu określonego w art. 88 w § 2 k.c., który ma zastosowanie w sprawie.

Z niespornego faktu, że spadkodawczyni złożyła oświadczenie o tym, że jej mąż posiada informację o zaciągniętym zobowiązaniu, nie można wyciągać dalej idącego wniosku, że rzeczywiście taką informację posiadał.

Na marginesie tylko wskazać można, że uczestniczka postępowania, SKOK (...), w żaden sposób, pomimo braku spłaty pożyczki nie poinformowała bezpośrednio J. L. o długu, pomimo informacji o jego osobie, udzielonej przez pożyczkobiorczynię.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy przyjął, że w sprawie nie doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego, które mogłoby doprowadzić do błędnego ustalenia stanu faktycznego. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że wnioskodawcy pozostawali w błędzie co do przedmiotu spadku. Nie posiadali wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, pomimo tego, że dokonali wszystkich możliwych do wykonania przez nich czynności, aby taką wiedzę osiąść. Wnioskodawcy dowiedli, że dochowali należytej staranności dla ustalenia aktywów i pasywów spadku po G. L..

Prawidłowe ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy doprowadziły do prawidłowego zastosowania przepisów prawa materialnego. Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że zachodzi podstawa do zatwierdzenia uchylecia się przez wnioskodawców od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Wobec powyższego apelację należało oddalić na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania przed Sądem II instancji orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.